

... a nakonec rodiny kolektivizovaly stát

Skóre:	0.77
Název zdroje:	Lidové noviny
Datum vydání:	07.11.2009
Nadpis:	... a nakonec rodiny kolektivizovaly stát
Strana:	22
Pořadí:	1
Mutace:	Celostátní
Rubrika:	ORIENTACE TÉMA
Autor:	TOMÁŠ NĚMEČEK
Ročník:	22
Číslo:	260
Náklad:	60693
Odkaz:	http://www.lidovky.cz/
Oblast:	Celostátní deníky
Zpracováno:	07.11.2009 06:31
Identifikace:	DCLN20091107010088 cz
Klíčová slova:	Fakultu sociálních studií

O motivaci "obyčejných" rodin, ale i prominentů starého režimu k revolučním změnám psal jako první známý sociolog Ivo Možný v objevné studii "Proč tak snadno..." z roku 1991. Ta nyní vychází ve třetím vydání, s aktualizovanou předmlouvou.

* LN Aviezer Tucker vaši studii nezná, došel však k shodným závěrům - například o snaze elity pozdní totality zlegalizovat nabytý majetek a převést ho na děti. Byl pro vás Tuckerův článek v něčem nový nebo zajímavý?

Ta studie je velmi dobrá tím, že zařazuje naši historii do globálního pohybu dějin. Pro mne také ukazuje, že některé klíče k vysvětlení té naší jsou viditelné i pro cizince, který to tu s námi nežil...

* LN Tucker píše o "totalitě", vy používáte výraz "despotický socialismus". Proč? Zdá se vám slovo totalita otřepané? Nepřesné?

Totalita je výraz adekvátní v politologickém kontextu: politický prostor a veřejný diskurs lze ovládnout (téměř) totálně. Ale to je vlastně jen hlučící menšina; společnost je především prostor individuálních strategií a ty lze despoticky deptat, ale totálně ovládat - ani náhodou. Ta moje stará knížka byla přece celá o tom, jak čtyřicetiletá historie despotického socialismu u nás začala tím, že stát vyvlastnil rodiny, a skončila tím, že rodiny kolonizovaly stát.

* LN Jak to udělaly?

Za "stát" si dosadte politickorepresivní a ekonomickou veřejnou moc a za "rodina" soukromý prostor každodennosti. Ten svou analytickou silou dokázal paralyzovat dokonce i diskursivní moc totality, protože si vytvořil své vlastní vysvětlení toho, co stát monopolně vysvětloval, a také vysvětlení toho, proč to stát vysvětloval tak, jak to lidem vtlokal do hlav. Víte, sociologie je teorie teoretizujících subjektů: ti lidé věděli, co se to tu s nimi hraje, a byli v té hře sami velmi silnými hráči, nemylte se. Nebyli jen nějakými pasivními objekty "totalitní" moci.

* LN V předmluvě k letošnímu vydání Proč tak snadno... se vymezujete vůči "mediální pohádce", která si neuvědomuje, že lidé měli víc než jednu roli, že mohli být naráz agent, disident i obyčejný člověk. Je za tím nějaký osobní zážitek? A jak by to nové převyprávění doby před rokem 1989 mělo vypadat?

Děláte si legraci? To "nové převyprávění" je práce na dvacet let. Možná ji někdo někde dělá a už to má skoro hotové... Když se ptáte na konkrétní osobní zážitek, je to sice z hlediska novin pochopitelné, ale připomíná to dotaz na spisovatele, kdo se skrývá pod tou či onou postavou jeho románů. Není za tím jeden osobní zážitek, ale celá životní zkušenost s čtyřiceti lety života v totalitě.

* LN Stejně se na jednu postavu zeptám. Už od prvního vydání jsem byl jako čtenář zvědavý, kdo byl ten jihomoravský vinař z poznámky pod čarou na straně 77: v minulém režimu měl zdánlivě všechno, syna ženil na mikulovském zámku, jeho víno kupovali i na Hradě, ale jemu podle jeho slov chyběla "svoboda". Inženýr Michlovský?

Ne, ale jste velmi blízko. Michlovský byl za starého režimu vinař a v jádru především vinař je, podnikat začal až po jeho pádu. Ten, o kterém jsem psal, byl v jádru podnikatel, typický šejdlíř starého režimu. Přejít na šejdlířství nového typu tak docela nezvládl, ostatně brzy po převratu zemřel.

* LN Vydáváte Proč tak snadno... potřetí a podle svých slov už naposledy. Proč naposledy?

Už mne to nebaví. Sociologie má dnes před sebou úplně jiné výzvy - není to historie.

***

Ivo Možný (* 1932) se jako sociolog zabývá především proměnami české rodiny. Po roce 1989 založil v Brně **Fakultu sociálních studií**, byl jejím děkanem a dodnes zde přednáší.

Foto popis| Ivo Možný

Foto autor| Foto ČTK

Zpracovatel: [Anopress IT a.s.](#)